

SETKÁNÍ S KNIHOU

Jmenuji se Olenka

Lenka Rožnovská

Metodiku zpracovala:

Mgr. Petra Strnadlová, ZŠ Fryčovice

Konzultace:

Mgr. Martina Benedikovičová, ZŠ Fryčovice

Věková kategorie:

2. - 3. ročník

Zaměření (cíl, obsah) lekce:

Rozvoj čtenářské dovednosti, kritického myšlení a empatie. Žáci se snaží pochopit, jak válka ovlivňuje životy nejen dětí.

Vyučovací předměty:

český jazyk

Bibliografie:

ROŽNOVSKÁ, Lenka. *Jmenuji se Olenka*. V Praze: Albatros, 2023. ISBN 978-80-00-06919-7.

Stručný obsah

Olenka je ukrajinská prvňačka, jež se těší do školy na svou paní učitelku. Ráno, které přijde, je však úplně jiné, než si představovala. Začala válka. Olenka se sestrou Valjou a mámou musí utéct do bezpečí. Cesta do jiné země však není jednoduchá. Ještě štěstí, že je doprovází pes Dobro.

<https://www.databazeknih.cz/prehled-knihy/jmenuji-se-olenka-512153>

O autorovi

Lenka Rožnovská (*1972) se svou tvorbou soustředí na děti předškolního věku a na děti mladšího školního věku. Spolupracuje s knihovnami, její projekty (Čtení pro kočku, ale taky pro psa, Šikulíci píší knihu, Indiánské nocování) mají za cíl prohloubit čtenářské kompetence u dětí mladšího školního věku.

Na Filozofické fakultě Slezské univerzity v Opavě absolvovala obor Literatura, její dokumentace a tvořivé využití, na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci vystudovala obory Jazyk český a literatura, Základy společenských věd.

Už v první třídě na dotaz, jaké si zvolí povolání, odpovídala, že jednou bude paní spisovatelkou. Její sen se začal uskutečňovat v roce 2007, kdy do časopisu Sluníčko začala psát pohádky na pokračování. Od té doby vydala několik desítek knih. Své knihy vydává v nakladatelstvích Albatros, Pasparta, Grada a Triton.

Je vdaná, má dva syny. Ráda čte, ráda si povídá s dětmi, které jsou nevyčerpatelným inspiračním zdrojem, ráda se toulá přírodou.

<https://www.lenkaroznovska.cz/kontakt/kontakt.html>, upraveno

Předpokládaná délka práce s knihou – 2 vyučovací hodiny.

EVOKACE

Na začátku hodiny zařadíme aktivitu Těkej, štronzo. Žáci se na pokyn TĚKEJ volně pohybují ve vytyčeném prostoru ve třídě. Na pokyn ŠTRONZO mají za úkol se zastavit, navázat oční kontakt s jedním spolužákem, který je nejbližší, k němu přistoupit tak, aby si mohli tichým hlasem povídat na zadané otázky. Tuto aktivitu opakujeme 3 – 4x.

Navrhované otázky:

- Jak byste se asi cítili, kdybyste se museli přestěhovat do jiné země?
- Co by vám asi nejvíc chybělo?
- Co byste si s sebou vzali?
- Jak byste chtěli být přivítáni v nové škole?

UVĚDOMĚNÍ

Učitel žáky seznámí s obsahem knihy, ve které je hlavní hrdinou šestiletá holčička Olena, která se těší do školy za svou paní učitelkou, neboť jí chce ukázat krásně napsaný domácí úkol. Když se ráno probudí, všechno je však jinak – začala válka a ona se svou mámou Aňou, sestrou Valjou a psem Dobrem musí odjet.

Učitel přečte žákům ukázkou z knihy, kdy Olenka s maminkou, sestrou a psem Dobrem odjíždějí vlakem do ČR. Během čtení klade důraz na emoce postav, strach, nejistotu a naději. (s. 37 Olenka + s. 39 Táta Oleg)

Postupně probíhá diskuze nad úryvkem, kdy učitel klade otázky k zamyšlení.

- Jak se Olenka cítí, co se jí honí hlavou?
- Jaký byl asi její život doma a jak se změní po odchodu do cizí země?
- Jak byste se cítili na jejím místě?
- Co je pro Olenku nové, co jí chybí?
- Co myslíte, že tatínek dělá, když se s nimi loučí?
- Jak bude příběh pokračovat?

Žáci sdílejí své pocity a názory, učitel usměrňuje jejich empatii a citlivé vyjadřování.

Žáci by si měli uvědomit, že domov není jen místo, ale také lidé, kteří ho tvoří.

Učitel přečte žákům další úryvky z knihy (s. 51 Táta Oleg + s. 56-57 Mára Aňa + s. 73 Olenka)

Následuje vyplňování pracovního listu – Vennův diagram, kdy do jednoho kruhu žáci vpisují **Můj život** a do druhého **Olenčin život**. Do samostatných částí zapíší rozdíly (např. Olenka musela opustit domov, já žiji stále na stejném místě apod.), do překrývající se části zapíší podobnosti (např. máme rodinu, chodíme do školy apod.).

Opět by měla proběhnout diskuze o tom, že i když máme rozdílné životy, stále máme mnoho společného. Zdůrazníme důležitost pomoci těm, kteří to opravdu potřebují, být na tyto osoby laskaví, ale nenechat se zneužívat.

REFLEXE

Kreslení a popis obrázku pro Olenku

- Žáci nakreslí obrázek pro Olenku (oblíbené místo ve škole, oblíbené aktivity probíhající ve škole, co děláme o přestávkách apod.), který by jí pomohl cítit se lépe v nové škole, obrázek doplní min. 2 větami (krátkým pozitivním vzkazem v češtině – co bych ti chtěl/a ukázat, co spolu můžeme dělat apod.).

Náměty na další aktivity

Představte si, že jste kamarádi Olenky a chcete jí poslat zprávu. Napište Olence dopis, ve kterém jí popíšete, jaké to je žít v naší zemi, ve vašem městě/vesnici a co byste spolu mohli dělat, kdyby přijela k vám.

Nezapomeňte jí napsat, co se vám u vás líbí a co byste jí rádi ukázali. Zkuste jí ve svém dopise vyjádřit podporu a přátelství.

TEXT KE PŘEČTENÍ

s. 37 Olenka

Jedeme na nádraží. Musíme. Začala válka. Říkal to táta. Válka začne tak, že zlo vyleze z hadí díry a pak prší bomby a granáty, které všechno zničí. Proto jsme se schovávali ve sklepě, žádné zemětřesení nebylo.

Už jsem velká, vážným věcem rozumím. A rozumím i tomu, proč teď jedeme na nádraží. Pojedeme totiž s mámou a Valinkou pryč. Pojedeme tam, kde nejsou otevřené hadí díry, takže z nich zlo neleze ven. Budeme tam s mámou, Valjou a psem Dobrem. Budeme tam čekat, až nám táta zavolá, že se můžeme vrátit.

Musíme jet. Až odjedeme, půjdou tátové hledat kouzelné kyje. Jsou ukryté pod městem. (...) Můj táta ví, kde ty kyje jsou. On je najde a zažene zlo zpátky do díry. Pak se vrátíme domů...

Je mi líto, že nemůžu zůstat s tátou. Chtěla bych s ním být. Umím dobře hledat. I pes Dobro umí hledat. Vyčmuchal by ty kyje jako nic. Ale táta říkal, že válka není hra. Táta má pravdu. Bude lepší, když pojedeme pryč. Jinak bychom se museli pořád schovávat ve sklepě. To bych nechtěla.

s. 39 Táta Oleg

Vyčítám si, že jsem rodinu neodvezl do bezpečí dřív. Na nádraží je plno. Všichni čekají na evakuační vlak. Možná jsme měli vyrazit hned. Škoda lítostivých slov. Možná je možná. Teď jen neudělat další chybu. Najít to správné místo na peróně, aby se holky dostaly do vlaku.

(...)

Vlak už je tady. Poslední pusy. Jdeme na to. „Dobro, hlídej!“ Snažím se Olenku protlačit ke dveřím vagonu. Daří se mi klestit cestu pro Aňu s Valjou v náručí.

Na krátkou chvíli jsem zaváhal. Byla to strašná chyba. Dav ulovil malou Olu a vtáhl ji do vlaku. Aňa s Valjou se k ní už neprocplaly. V posledním okamžiku jsem pustil psa. Pochopil, kde je jeho místo. Vetřel se do zavírajících se dveří.

„Stůjte, mám tam dítě!“ Jako bych slyšel svůj hlas, ale nevím, jestli jsem to byl já, nebo to zoufale volala moje žena Aňa.

s. 51-52 Táta Oleg

Věřím v dobré lidi. Učil mě to můj táta. Říkal, že dobrý k dobrému cestu najde. Máme štěstí v neštěstí. Olenka totiž potkala dobrého člověka Hasana. Slíbil, že nám dceru ohlídá.

(...)

Aňa se kousala do spodního rtu. Dělává to vždy, když si neví s něčím rady. „Co když vystoupí v jiné stanici?“

„Nevystoupí. Pojedou na konečnou, všichni jedou na konečnou, co nejbližší k hranicím.“

„Co když je nenajdu?“

„Najdeš. Máš jeho číslo, hned mu zavoláš a on ti řekne, kde jsou. A hlavně je s nimi Dobro. Našeho psa jen tak nepřehlédneš.“

s. 56-57 Máma Aňa

Dopadlo to dobře. Olenku s Hasanem jsem našla celkem hladce. Čekali na nádraží u velkého plakátu, který zval do divadla. Kdyby ta situace nebyla tak vypjatá, asi by mě pohled na dvě děti a velkého psa, jak sedí pod plakátem známých herců, rozesmál.

Ano, i Hasan je ještě dítě. Je to dvanáctiletý kluk. Ale myšlení má jako dospělý mužský. O Olenku se postaral, jak nám slíbil. Vůbec nebyla vystresovaná, neměla ani hlad. Hasan jí koupil jídlo. Zlatý kluk, musím mu to všechno oplatit.

(...)

Vydáváme se směrem, kudy jdou i ostatní. Proud uprchlíků. Uprchlík. To slovo nemám ráda. Nikdy jsem ho neměla ráda. Uprchlíci mi nahánějí strach. Zvláštní. Teď jsem jedna z nich. Budu taky nahánět strach? Budou mě, mámu dvou dětí, brát v cizí zemi jako ohrožení?

K hranicím nás jde tolik. Jsou to hlavně ženy s dětmi. Některé děti jsou ještě miminka. Miminko uprchlík.

s. 73 Olenka

A jsme tady. Bydlíme u tety Sofie a strýce Pavla. S mámou a Valjou spíme v jedné velké posteli. Pes Dobro ne. Ten leží v předsíni. Dobro má nemocnou nohu. Teta Sofie říkala, že bude v pořádku. Teta je zdravotní sestra, tak to musí vědět.

Zítra pojedeme s Dobrem k veterináři. Máma s námi nepojede. Musí vyřizovat nějaké dokumenty. Chtěla jsem jít s ní. Ale máma vzdychla, že to bude trvat dlouho a že bych se při čekání nudila.

PRACOVNÍ LIST PRO ŽÁKY:

Olěččin život

Můj život

